

ISSN 1819-5377 print / ISSN 1993-3509 online

**ЕКОНОМІКА БУДІВНИЦТВА І МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
ЭКОНОМИКА СТРОИТЕЛЬСТВА И ГОРОДСКОГО ХОЗЯЙСТВА
ECONOMICS OF CIVIL ENGINEERING AND MUNICIPAL ECONOMY**

**РУБРИКА ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВ
БУДІВЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ**

ТОМ 5, НОМЕР 1, 2009 41-50

УДК: 330.33.01:69

ПОСЛІДОВНІСТЬ РОЗРОБКИ СТРАТЕГІЇ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

В. Г. Севка, Н. Б. Палига

Донбаська національна академія будівництва і архітектури,

вул. Державіна 2, 86123, м. Макіївка, Україна.

E-mail: EconomicaDnasa@rambler.ru

Отримана 6 лютого 2009, прийнята 20 лютого 2009

Анотація. В статті представлено послідовність розробки стратегії антикризового регулювання інвестиційно-будівельного комплексу як сукупності етапів від встановлення мети до організації моніторингу. Визначено мету і основні завдання стратегії антикризового регулювання з боку держави. Виявлено основні фактори, що обмежують або стимулюють розвиток інвестиційно-будівельного комплексу. Проведено оцінку сильних та слабких сторін, загроз та можливостей будівельного комплексу України і Донецької області. Шляхом оцінки тенденцій в його розвитку та потенціалу встановлені стратегічні цілі антикризової політики держави у будівництві. В межах кожної цілі виділені підцілі, що мають стратегічне значення. Обґрунтовано необхідність розробки заходів щодо досягнення стратегічних цілей з деталізацією їх на першочергові для виходу з кризи та перспективні для подальшої стабілізації економіки будівельної галузі. Відзначено доцільність і послідовність відповідних організаційних, правових, економічних та фінансових інструментів щодо здійснення заходів з реалізації стратегії антикризового регулювання будівельної галузі.

Ключові слова: будівельна галузь, криза, антикризове регулювання, механізм, стратегія, стратегічні цілі, інструменти, регіональний будівельний комплекс.

ПОСЛЕДОВАТЕЛЬНОСТЬ РАЗРАБОТКИ СТРАТЕГИИ АНТИКРИЗИСНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ

В. Г. Севка, Н. Б. Палига

Донбасская национальная академия строительства и архитектуры,

ул. Державина 2, 86123, г. Макеевка, Украина.

E-mail: EconomicaDnasa@rambler.ru

Получена 6 февраля 2009, принята 20 февраля 2009

Аннотация. В статье представлена последовательность разработки стратегии антикризисного регулирования регионального строительного комплекса как совокупность этапов от определения цели до организации мониторинга. Определена цель и основные задания стратегии антикризисного регулирования. Выявлены основные факторы, которые ограничивают или стимулируют развитие инвестиционно-строительного комплекса. Проведена оценка сильных и слабых сторон, угроз и возможностей строительного комплекса Украины и Донецкой области. Путем оценки тенденций его развития и потенциала установлены стратегические цели антикризисной политики государства в строительстве. В пределах каждой цели выделены подцели, которые имеют стратегическое значение. В рамках каждой цели выделены подцели, которые имеют стратегическое значение. Обоснована необходимость

розробки заходів по досягненню стратегічних цілей з деталізацією їх на первоочередні для вихода з кризи і перспективні для послідувальної стабілізації економіки будівельної галузі. Відзначено цілесобразність і послідовність відповідних організаційних, правових, економічних і фінансових інструментів здійснення заходів по реалізації стратегії антикризового регулювання будівельної галузі.

Ключевые слова: будівельна галузь, криза, антикризове регулювання, механізм, стратегія, стратегічні цілі, інструменти, регіональний будівельний комплекс.

THE STRATEGY SEQUENCE WORKING OUT OF THE ANTYCRISIS REGULATION OF BUILDING BRANCH

V. G. Sevka, N. B. Paliga

*Donbas National Academy of Civil Engineering and Architectures,
2, Derzhavina Street, Makeyevka, 86123, Ukraine.*

E-mail: EconomicaDnasa@rambler.ru

Received 6 February 2009, accepted 20 February 2009

Abstract. In the article the strategy sequence working out of the antycrises regulation of regional building complex has been represented as aggregate of stages from the purpose determination to monitoring organization. A purpose and basic tasks of the antycrises strategy regulation. Basic factors which restrict or stimulate the development of investment building complex has been taken. The estimation of strong and weak cases threats and possibilities of building complex Ukraine and Donetsk region has been given. The strategic aims of antycrises policy of the state in building have been established by means of tendency estimation of its development and potential. Within each purpose the subpurposes have been marked, which have the significance. The necessity of undertakings elaboration has been grounded as for the strategic aims achieve mentis in details as the first ones for coming out of crisis and progressive for the further economic stability in building branch. The purposefulness and sequence of the salable organizational low, economic and financial realization ways of undertakings in realization of antycrises regulation of building branch.

Keywords: building industry, crisis, measures adjusting, mechanism, strategy, strategic aims, instruments, regional building complex.

Вступ

Система державного антикризового регулювання базується на дії функціональних елементів: постійного моніторингу ефективності управління рішень; відстеженні тенденцій зміни об'єкту; прогнозуванні та плануванні; координації й організації виконання управлінських рішень; обліку та контролю досягнення результатів; прийнятті дійових заходів щодо досягнення певним об'єктом бажаного стану. Механізмом, що може привести дану систему в дію є обґрунтована стратегія антикризового регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідження науково-методологічних засад здійснення антикризової політики на мікрорівні проведено у роботах Чернявського О.Д. [1], Поддєрьогіна А.М., Буряк Л.Д., Нама Г.Г. [2]; антикризове управління як процес що ґрунтується на управлінні ризиками розглядається Беляєвим О.О., Валовою Д.В., Глазуновим Н.І. [3], Василенко В.О. [4], Уткіним Е.А. [5]; питанням антикризового регулювання галузей народного господарства присвячені праці Медведєва С.Ю. [6], Кукушкіна С.Н. [7], Бляхмана Л.С. [8], Макаренко І.О. [9], Міркіна Я.М.,

Ескіндарова М. [10], однак механізм реалізації антикризової політики у будівельній галузі, що ґрунтується на ідентифікації ризиків і прогнозуванні їх негативного прояву залишається поза увагою вчених.

Постановка завдання

Метою даної роботи є удосконалення послідовності розробки стратегії антикризового регулювання інвестиційно-будівельного комплексу регіону за рахунок деталізації етапу оцінки тенденцій розвитку галузі, обґрунтування першочергових заходів для виходу з кризи і перспективних заходів для подальшої стабілізації.

Виклад основного матеріалу

Криза – це раптова ситуація, але до певної міри прогнозована. Якщо вчасно спрогнозувати можливість кризи через виявлення її симптомів, залишиться достатньо часу для планування антикризових заходів, їх реалізації та вибору найбільш доцільних методів регулювання. В такому разі є можливість заздалегідь визначити стратегію антикризового регулювання, обрати найбільш доцільні антикризові заходи.

Стратегія антикризового регулювання у будівництві має урахувати основні положення загальнодержавної соціально-економічної програми забезпечення громадян житлом на 2009-2016 роки, яка підготовлена Міністерством регіонального розвитку і будівництва України; Програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2002 – 2005 роки та на період до 2010 року, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.02 № 139, інших законодавчих та нормативних і правових актів України.

Дотримуючись розробленої послідовності варто наголосити на тому, що найбільш складним, тривалим та інформаційно насиченим є етап проведення оцінки тенденцій розвитку галузі за минулі 5-10 років.

Оскільки перспективи розвитку інвестиційно-будівельного комплексу регіону залежать від зовнішніх і внутрішніх чинників, є потреба у їх оцінці. До зовнішніх чинників відносять географічне і геополітичне положення регіону, клімат, макроекономічну ситуацію в країні, тенденції

світової і національної економіки і зовнішніх економічних відносин, тощо.

До внутрішніх – стан ресурсів, фінансові джерела, умови господарської діяльності, що об'єднуються поняттям господарського клімату, стан міського середовища, інфраструктури, якість роботи комунальних служб, тощо.

Аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників дозволяє встановити потенціал розвитку, а також визначити сфери більш детальної оцінки та напрямки регулювання з боку держави.

Для розробки і впровадження стратегії розвитку території або суб'єктів господарювання створено достатню кількість методичних положень та обґрунтовано послідовність їх запровадження і реалізації. Але стратегія як механізм антикризового регулювання у галузях економіки сьогодні на державному рівні не використовується.

Серед умов необхідності розробки стратегії антикризового регулювання будівельної галузі можна назвати: складність та багаторівневість економічних відносин у будівництві; значна матеріалоемність, енергоємність галузі; потреба у значних стартових фінансових ресурсах, що підкреслює залежність будівництва від ефективності розвитку інших сфер економіки; відсутність на сьогоднішній день обґрунтованої програми розвитку будівництва у середньостроковій та довгостроковій перспективі; відсутність досвіду керівних державних органів влади до управління сферою в кризовій ситуації; необхідність об'єднання зусиль всіх суб'єктів, що діють на ринку житлового та промислового будівництва та виробництва будівельних матеріалів, їх взаємних інтересів і напрямків дій; підтримка розвитку вітчизняного будівельного ринку.

Додатковим ефектом у разі позитивної реалізації стратегії можна також вважати і те, що будівельна галузь при наявності відповідних державних програм і підтримки здатна прийняти значну кількість безробітних, що вивільняються через кризу у інших галузях промисловості.

З досвіду таких країн, як США, Франція відомо, що будівництво об'єктів загальнодержавного значення (мости, аеропорти, лінії газота тепло-проводу, електромереж та ін.), що здійснюється за державні кошти, здатне забезпечити робочими місцями населення і на цій

основі відновити платоспроможність населення, в т.ч. за комунальними платежами, кредитами та купівельну здатність.

Тож наявність обґрунтованої стратегії антикризового регулювання будівництва це передумова виходу з кризи.

На рис. 1 представлено послідовність розробки стратегії антикризового регулювання інвестиційно-будівельного комплексу, розробленої з урахуванням Закону України «Про державні цільові програми» [11].

В ході розробки стратегії передбачається визначення мети і основних завдань стратегії

антикризового регулювання; виявлення основних факторів, що обмежують або стимулюють розвиток будівельного комплексу; оцінка сильних та слабких сторін, загроз та можливостей; визначення стратегічних цілей, інструментів регулювання, економічних механізмів і умов реалізації стратегії; обґрунтування заходів реалізації стратегії із зазначенням джерел фінансування і рівнів виконання; окреслення заходів, що мають першочергове значення і заходів на перспективу і на цій основі формування карток операційних дій для конкретних виконавців.

Рис. 1. Послідовність розробки стратегії антикризового регулювання інвестиційно-будівельного комплексу регіону і формування стратегічних цілей.

Метою розробки стратегії антикризового регулювання будівельного комплексу Донецького регіону на 2009-2018 роки є створення організаційних передумов формування стабільної та високоефективної виробничо-господарської галузі, що володіє динамічним потенціалом, здатним забезпечувати зростання рівня добробуту населення і стандартів проживання, ефективно відтворення і модернізацію виробничого потенціалу регіону навіть в несприятливих зовнішніх умовах.

Задля реалізації вказаної мети необхідно вирішення низки завдань щодо формування і здійснення регіональної містобудівної політики, земельних відносин, розвитку ринкових відносин у будівництві й удосконалення державного регулювання галузі.

До низки основних завдань стратегії антикризового регулювання інвестиційно-будівельного комплексу можна віднести:

- формування програмно-цільових засад удосконалення містобудівної політики, архітектурно-будівельної і проектної діяльності, вирішення питань захисту населених пунктів від природних і техногенних процесів;
- окреслення основних напрямів системи державного регулювання в управлінській, економічній, інвестиційній, нормативно-правовій сфері функціонування будівельного комплексу;
- розробку механізмів реалізації заходів в області розвитку житлового будівництва (зокрема з реконструкції та ліквідації старого і аварійного житлового фонду), забезпечення безпеки житла, будівництва об'єктів соціальної сфери, житлово-комунального господарства, виробничого призначення, модернізації бази будівельної індустрії і промисловості будівельних матеріалів;
- формування принципів взаємодії з виробничими структурами інших галузей, задіяних на потребах будівельного комплексу;
- розробку системи заходів щодо науково-технічного і кадрового забезпечення будівельної галузі;
- визначення напрямів організаційного, інформаційного і ресурсного забезпечення розвитку будівельного комплексу та їх реалізація;

- встановлення очікуваних результатів від впровадження стратегії антикризового регулювання і забезпечення моніторингу її реалізації.

При підготовці стратегії антикризового регулювання будівельного комплексу використовуються результати аналізу тенденцій, проблем і перспектив розвитку інвестиційно-будівельного комплексу. Саме вони дозволили встановити основні проблеми і бар'єри, що перешкоджають залученню у будівельний комплекс інвестицій і, навпаки, переваги, які сприяють посиленню його позицій в тих сферах, де він є конкурентноздатним (таблиця 1).

Інвестиційно-будівельного комплекс Донецької області володіє низкою переваг, реалізація яких дозволить йому зайняти лідируючі позиції в українській будівельній індустрії і економіці країни в цілому.

Результатом SWOT-аналізу є зіставлення раніше виділених сильних і слабких сторін відносно до можливостей і загроз. Результати SWOT-аналізу для будівельного комплексу Донецької області представлені в табл. 2. Проведений SWOT-аналіз показує можливість руху до клієнтів і виробників, спроможність до інтеграції і диверсифікації будівельної продукції навіть в умовах економічної кризи.

Отже, досить важко точно визначити стан будівельного комплексу регіону в умовах кризи, що розгорнулася і наслідки після її завершення, але необхідно оцінювати варіанти і знаходити шляхи вирішення проблем, що виникли.

Реалізацію стратегії антикризового регулювання варто здійснювати за чотирма основними напрямками:

- необхідність впорядкування містобудування;
- підвищення надійності інженерних комунікацій у сфері житлово-комунального господарства;
- модернізація виробництва будматеріалів;
- забезпечення вітчизняного будівельного ринку високоякісними будівельними матеріалами.

Визначенні напрямки можуть слугувати стратегічними цілями при побудові стратегії антикризового регулювання будівельної галузі в цілому та регіонального будівельного комплексу зокрема (рис. 2).

Таблиця 1. Тенденції, що створюють сприятливі можливості або потенційні небезпеки для розвитку будівельного комплексу.

Сфера	Сприятливі можливості	Потенційні небезпеки
Загальна політика	- поліпшення правового і інституційного середовища, сприятливі умови для зовнішніх і внутрішніх інвестицій	- обмеження імпорту; - формування моделі ринку із злиттям державних і крупних корпоративних інтересів
Демографічні і соціальні процеси	- збільшення мобільності населення; - зростання освітнього рівня населення; - тимчасове збільшення частки населення в працездатному віці	- посилення соціальної конфліктності; - депопуляція
Економіка	- розвиток і поліпшення нормативно-правової бази; - залучення кредитів Світового Банку і ЄБРР під суспільні проекти; - пом'якшення візових і митних бар'єрів (ратифікація Угоди про співпрацю і партнерство з ЄС, приєднання до ВТО); - скорочення частки державної власності і числа підприємств з державною участю	- конкуренція з боку інших вітчизняних і зарубіжних економічних центрів - падіння попиту на продукцію і послуги профільних галузей регіону унаслідок глобальних змін попиту або технологічної відсталості вітчизняних виробників; - посилювання митної політики; - посилення економічної злочинності; - зростання тіньової економіки
Регіональні і інтернаціональні контакти	- економічне співробітництво з крупними компаніями Туреччини, Болгарії в масштабних інвестиційних проектах	- конкуренція з боку інших регіонів
Туризм і комунікації	- будівництво об'єктів в рамках програми підготовки до Євро-2012; - розповсюдження мережі Інтернет	- посилювання конкуренції на туристичному ринку
Крупні суспільні проекти	- будівництво спортивно-розважального комплексу «Донбас-Арена», реконструкція аеропортів в Маріуполі, Краматорську, Донецьку, будівництво траси «Донецьк-Луганськ» та ін.	- нестабільне фінансування регіональних програм

В межах кожної цілі виділені підцілі, що мають стратегічне значення, зокрема:

1. Розвиток і впорядкування містобудування: приведення міст і регіону у впорядкований стан; інтенсивне відновлення житлового фонду і інженерних мереж; розробка і реалізація комплексної програми реконструкції житлових будівель; перехід до проектування і будівництва енергоефективних будинків з екологічно чистих матеріалів і кон-

струкцій; вирішення проблеми соціального житла.

2. Підвищення надійності інженерних комунікацій у сфері житлово-комунального господарства: здійснення технічної інвентаризації основних фондів житлово-комунального господарства з урахуванням їх фізичного зносу; будівництво автономних джерел тепла; організація служби диспетчерського управління і контролю за станом комунальних

Таблиця 2. Результати SWOT - аналізу для будівельного комплексу Донецької області.

Сильні сторони регіонального будівельного комплексу	Можливості у зовнішньому середовищі
<p>1. Високий ступінь дотримання договірних зобов'язань відносно кінцевих споживачів.</p> <p>2. Позитивний імідж в суспільно-політичному житті регіону (участь у виставках, конкурсах, добродійна діяльність).</p> <p>3. Володіння політичним ресурсом, зв'язками в адміністрації міст і районів.</p> <p>4. Досвід і ключові компетенції: генерального підрядчика, замовника, управління об'єктами нерухомості.</p> <p>5. Освоєння нових сегментів ринку в Криму і ін. регіонах.</p> <p>6. Близькість джерел сировини для виробництва будівельних матеріалів.</p> <p>7. Значна ринкова частка у регіональній структурі економіки.</p>	<p>1. Виведення нової серії будинків в сегмент вище середнього.</p> <p>2. Розширення будівництва об'єктів комерційної нерухомості.</p> <p>3. Вихід на суміжний ринок малоповерхового будівництва Будівництво багатоповерхових паркінгів.</p> <p>4. Створення інформаційного будівельного порталу і сайту з дошками обговорень проблем по житловому будівництву.</p> <p>5. Опрацювання механізму іпотечного кредитування і системи застави за квартиру, для залучення населення з середньою платоспроможністю.</p> <p>6. Вихід з проектами освоєння цілих територій міста і передмістя.</p> <p>7. Збільшення статусу в обласній адміністрації і комітетах, що ухвалюють рішення про виділення землі.</p> <p>8. Партнерство з банківською сферою для реалізації будівельних і фінансових проектів.</p> <p>9. Наявність програма поліпшення якості будівництва.</p> <p>11. Просування в інші області, регіони (у тому числі і через купівлю бізнесу).</p>
Слабкі сторони регіонального будівельного комплексу	Загрози зовнішнього середовища
<p>1. Спонтанна диверсифікація. При використанні однієї торгової марки на різних сегментах відбувається розмивання.</p> <p>2. Використання дешевих матеріалів і "дешевої" робочої сили приводить до низької якості готової продукції.</p> <p>3. Середня або нижче середньої задоволеність споживачів якістю виконаних робіт в типовому житловому будівництві (рівність підлоги, стель, звукоізоляція і ін.) «середня ціна – низька якість».</p> <p>4. Існуюча структура управління регіональним будівельним комплексом ускладнює введення рентабельних</p>	<p>1. Посилення конкуренції на ринку типового житла.</p> <p>2. Зменшення рентабельності будівництва типового житла.</p> <p>3. Зменшення місць на генеральному плані під будівництво житла, збільшення вартості земельних ділянок.</p> <p>4. Через різке зростання курсу іноземної валюти зростання ціни на будівельні матеріали і зменшення попиту на будівельну продукцію.</p> <p>5. Посилення податкового тиску на виробників будматеріалів.</p> <p>6. Можлива конкуренція з боку великих столичних і іноземних будівельних</p>

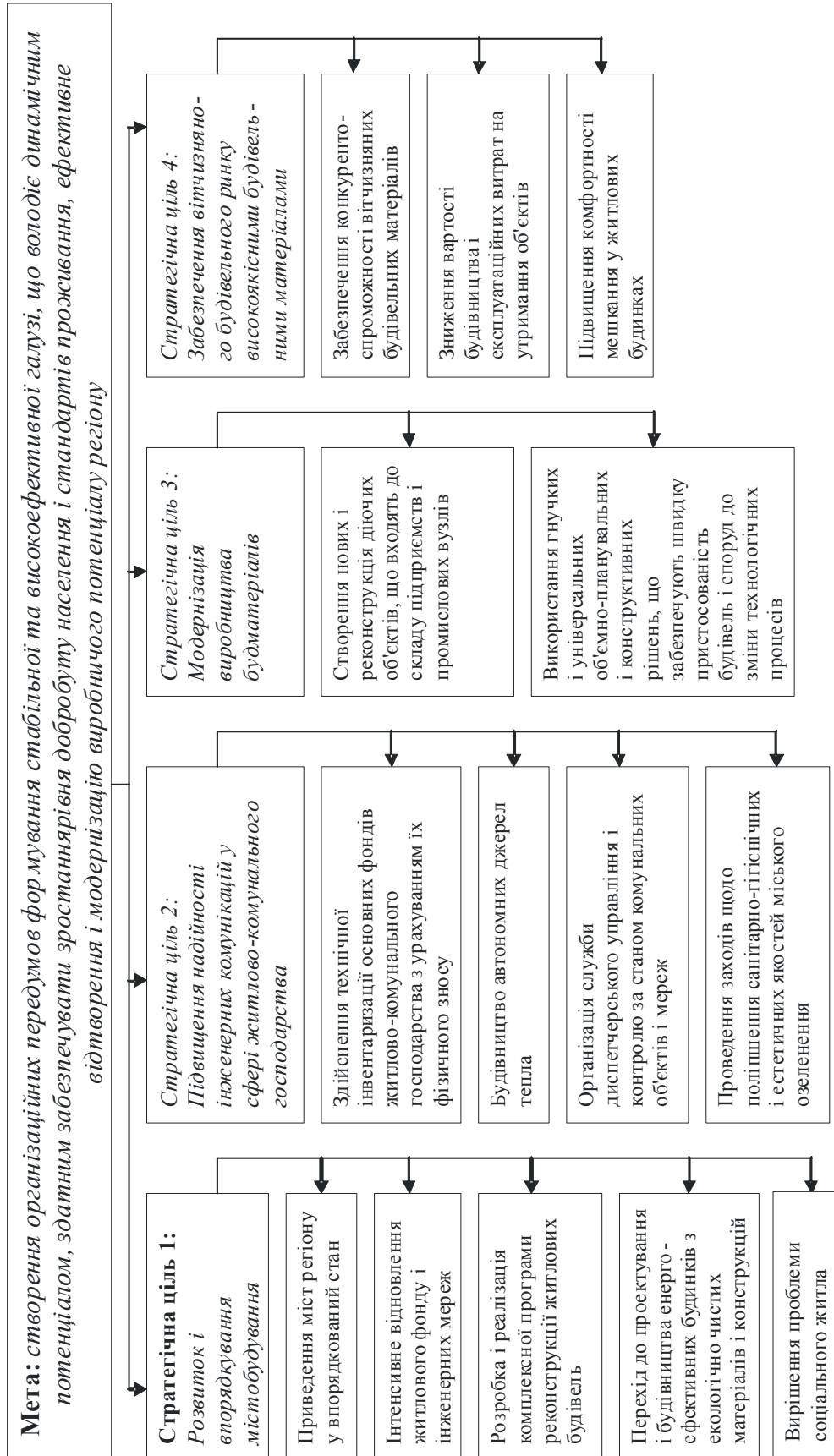

Рис. 2. Стратегічні цілі антикризового регулювання регіонального будівельного комплексу.

об'єктів і мереж; проведення заходів щодо поліпшення санітарно-гігієнічних і естетичних якостей міського озеленення.

3. Модернізація виробництва будматеріалів: створення нових і реконструкція діючих об'єктів, що входять до складу підприємств і промислових вузлів; використання гнучких і універсальних об'ємно-планувальних і конструктивних рішень, що забезпечують швидко пристосованість будівель і споруд до зміни технологічних процесів.
4. Забезпечення вітчизняного будівельного ринку високоякісними будівельними матеріалами: забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних будівельних матеріалів; зниження вартості будівництва і експлуатаційних витрат на утримання об'єктів; підвищення комфортності мешкання у житлових будинках.

Після визначення стратегічних цілей та під цілей, що їх деталізують, варто виконати наступний найважливіший етап розробки заходів щодо досягнення цілей.

Висновки

Таким чином, особливістю розробки стратегії, що реалізується в антикризовому регулюванні є те, що заходи мають бути поділені на першочергові для виходу з кризи та перспективні для подальшої стабілізації економіки галузі.

Кожен з визначених заходів вимагає встановлення відповідних організаційних, правових, економічних та фінансових інструментів його реалізації. Визначення таких інструментів вимагає відповідних навичок і спеціальних знань, тому здійснюватися цей етап має фахівцями у відповідній галузі. Чіткість формулювання заходів впливає на процес складання картки операційних дій та на організацію процесу моніторингу реалізації стратегії антикризового

регулювання будівельної галузі. Від'ємною рисою процесу складання і реалізації стратегії антикризового регулювання будівельної галузі є наявність значного кола багаторівневих та складних питань, які пов'язані з функціонуванням і розвитком інших галузей народного господарства.

Література

1. Чернявский А.Д. Антикризисное управление / Чернявский А.Д.; Учебн. пособие. – К.: МАУП, 2000. – 208 с.
2. Фінанси підприємств: підручник / [А.М. Поддєрьогін, Л.Д. Буряк, Г.Г. Нам та ін.]; під ред. А.М. Поддєрьогіна. - [3-є вид., перероб. та доп.]. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.
3. Антикризисное управление / [Беляев А.А., Ваволовой Д.В., Глазунова Н.И. и др.]; под ред. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 432 с.
4. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством / Василенко В.О.; Навч. посібник. – Київ: ЦУЛ, 2003. – 504 с.
5. Уткин Э.А. Риск-менеджмент / Уткин Э.А.; Учебник. – М.: Ассоциация авторов и издателей «ТАНДЕМ». Издательство ЭКМОС, 1998. – 288 с.
6. Медведев С.Ю. Методические основы антикризисного управления предприятием: дис. кандидата эк. наук.: 08.00.30 / Медведев Сергей Юревич. – Москва, 2007. – 134 с.
7. Кукушкин С.Н. Антикризисное управление [Электронный ресурс] : [Монография] / С.Н. Кукушкин. – Ульяновск – 2001. – С. 295.
8. Бляхман Л. С. Основы функционального и антикризисного менеджмента. Учебное пособие. – М.: Изд-во Михайлова В.А. – 2000. – 380 с.
9. Макаренко І.О. Проблеми антикризового управління промисловим підприємством / І.О. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2005.– №6 (48). – С. 126-129.
10. Эскиндаров М. Финансовая инфекция. Сценарии кризиса в России и политика противодействия / М. Эскиндаров, Я. Миркин // «Российская газета» - Федеральный выпуск. – 2008. – №4610.
11. Закону України «Про державні цільові програми» // Відомості Верховної Ради. – 2004. – №25. – с. 352.

Севка Вікторія Геннадіївна – к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств Донбаської національної академії будівництва і архітектури. Наукові інтереси: економіка будівництва.

Паліга Надія Броніславівна – аспірант кафедри економіки підприємств Донбаської національної академії будівництва і архітектури. Наукові інтереси: ризики в підприємницькій діяльності.

Севка Виктория Геннадиевна – к.э.н., доцент кафедры экономики предприятий Донбасской национальной академии строительства и архитектуры. Научные интересы: экономика строительства.

Палига Надежда Брониславовна – аспирант кафедры экономики предприятий Донбасской национальной академии строительства и архитектуры. Научные интересы: риски в предпринимательской деятельности.

Sevka Victoria Gennadievna – Ph.D. (Economics), associated professor assistant professor of the Department «Economics of enterprises» of Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture. Scientific researches: building economics.

Paliga Nadiya Bronislavovna – the post graduate student of the Department «Economics of enterprises» of Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture. Scientific researches: risks of private activity.